

bør alle være. For øvrigt viser bogen også, hvor vigtig opfølgende forskning er for nyttiggørelsen af vundne erfaringer.

Sofus Christiansen

North Sea oil and gas reservoirs: proceedings of the North Sea oil and gas reservoirs seminar organized and hosted by the Norwegian Institute of technology (NTH) in Trondheim, December 2-4, 1985. Ed. by J. Klemme et al.

Graham & Trotman, London 1987. XII, 352 s., ill. 31 cm. GBP 71.-.

Bogen indeholder bidrag fra en konference i Trondheim december 1985 omkring resourceeftersøgninger i Nordsøen. Der gives bl.a. eksempler på de indledende eftersøgninger af olie- og gasforekomster ved tolkninger af seismiske profiler, sedimentologiske analyser af borekerner og modelering af reservoirstørrelser.

Thomas Balstrøm

Geology of the Norwegian oil and gas fields: an atlas of hydrocarbon discoveries, containing full descriptions of 37 of Norway's major oil and gas fields and finds: prepared in conjunction with the conference proceedings: Habitat of hydrocarbons on the Norwegian continental shelf: organized by the Norwegian Petroleum Society in Stavanger, Norway, 1-3 October 1985. Ed. by A. M. Spencer et al.

Graham & Trotman, London 1987. 493 s., ill. 31 cm. GBP 80.50.

Der beskrives 37 norske olie- og gaslokaliteter i Nordsøen. Hver enkelt lokalitet er beskrevet m.h.t. etablering, geologi, geofysik, reservoirets omfang og kvalitet.

Thomas Balstrøm

Armin Skowronek: Böden als Indikator klimagesteuerter Landformung in der zentralen Sahara. (Relief, Boden, Paläoklima, Bd. 5.)

Borntraeger, Berlin 1987. VIII, 184 s., ill. 24 cm. DEM 114.-.

Er Saharas formverden resultatet af reliefudvikling i humide eller semiaride-aride klimaer? Til besvarelsen af dette spørgsmål inddrages studier af jordbundsdannelsen som klimaindikator.

Som basis for en klimaøkologisk tolkning anvendes det aktualistiske princip, d.v.s. at oplysninger om tilstødende klimazoners zonale jorde inddrages i sammenlignende studier. På baggrund af en stratigrafisk indplacering og en regionalisering af de undersøgte jorde drages følgende hovedkonklusion. Mindst siden midt i ter-

tiærtiden har klimaet i det centrale Sahara ligget i det semiaride-aride område. "Øer" med lidt fugtigere klima kan have eksisteret. Antagelsen om et fugtigere tropisk savanneklima i yngre tertiær, som skulle have præget reliefudviklingen, menes at bygge på en fejltolkning af de forefundne rødjordes klimatiske dannelsesspektrum.

Bogen er et godt eksempel på, at pedologiske studier i koblingen mellem jordbunden og relieffet er en central indfaldsvinkel i relation til analyser af klimagenetisk-geomorfologisk landskabsudvikling.

Bjarne Holm Jakobsen

Handbuch des Geographieunterrichts / Gründungshrsrg. Helmuth Köck, Bd. 10, 1: Physische Geofaktoren. Hrsg. von Heinz Nolzen. Verfasst von Hermann Gossmann et al.

Aulis, Köln 1988. IX, 270 s., ill. 24 cm. DEM 86.-.

Denne håndbog i geografi (Bind 10/I) er en ud af et 12 binds værk og dækker sammen med Bind 10/II de fysiske geofaktorer. Bogens mål er at tydeliggøre de fysiske geofaktorer og tilknyttede naturvidenskabers betydning for geografiundervisningen. Det samlede værk lægger op til, at geografiundervisningen skal munde ud i at betragte geografien som analysen af samspillet mellem natur og menneske i geøkologisk forstand. En kvalificeret fysisk geografisk undervisning udgør således, sammen med andre indfaldsvinkler (de øvrige bind i værket), både et vigtigt selvstændigt undervisningsemne og samtidig en forudsætning for den geøkologiske analyse. Bogen udgør et udmærket både fagligt og didaktisk-metodisk fundament i relation til skolegeografien.

Bjarne Holm Jakobsen

Mineral resources' extraction, environmental protection and land-use planning in the industrial and developing countries. Eds. Peter Arndt, Gerd W. Lüttig.

Schweizerbart'sche, Stuttgart 1987. X, 337 s., ill. 25 cm. DEM 98.-.

Denne seminarrapport søger at åbne nye veje, der er anvendelige til at løse konflikter mellem ressourceudnyttelse herunder udnyttelsen af jord, vand og biossfære og miljøbeskyttende interesser.

Geovidenskabelig kortlægning tildeles en central rolle. Afledte "natur-potentialekort", der umiddelbart kan forstås og oversættes til rekkommendationer i relation til land-use planlægning, menes at være nøglen til en bæredygtig og fremtidsorienteret

design og anvendelse af Jordens ressourcer. Der præsenteres i bogen en lang række eksempler (også danske) på løsning af både generelle og specifikke opgaver både i I-lande og U-lande. Rapporten er således spændende til belysning af én af flere nødvendige indfaldsvinkler til afklaring og mulig løsning af konflikter mellem ressourceudnyttelse og miljøbeskyttelse.

Bjarne Holm Jakobsen

Michael Succow: Landschaftökologische Moorkunde.

Borntraeger, Berlin 1988. 340 s., ill. 24 cm. DEM 72.-.

I lyset af de seneste årtiers tiltagende interesse for moseområder, både til landbrug og skovbrug, som naturreservater og som forskningsemne i relation til landskabsudviklingen, er et mere præcist kendskab til moserne, deres dannelse, processer og udvikling blevet nødvendig.

I denne bog behandles kendskabet til mosernes type, stratigrafi, stofflige egenskaber og hydrologiske betingelser som grundlæggende elementer for en vurdering af antropogene forandringer. Målet for bogen er også at pege på skånsomme former for brug af moser, så de eksisterende rester af moser i tilnærmet naturtilstand kan bevares for eftertiden. Både som et led i kæden af økosystemer og som naturområder med en begejstrende mangfoldighed.

Bjarne Holm Jakobsen

Socialistische Staaten: Mittel- und Südosteuropas.

Haack, Gotha 1986. 190 s., ill. kort. 24 cm. DEM 40.-.

Dette lille atlas, med kort i A4-format, dækker de østeuropæiske socialistiske lande, inkl. Albanien og Jugoslavien. Værket er overskueligt i sin opbygning, og kantfarver følger de forskellige afsnit.

Første afsnit er tematiske oversigtskort med natur- og kulturgeografiske temaer. Derudover er der tre i den særlige tradition, der er opstået i de socialistiske lande, med politisk-propagandistiske temaer, hvad der ikke lægges skjul på. Et viser befrielsen fra fascismen 44/45, med hær-fremstød og fronter. Det andet illustrerer opbygningen af folkedemokratiene 44/49. Dets tematiske kortværdi er minimal, da alt – mest årstal – kunne vises meget klarere i skemaform. Det samme gælder for det tredje med den samfundsmæssige udvikling 49/80.

Den næste afdeling gælder "politisk-territoriale" kort. De svarer til almindelige

fysiske/miljøkort med byer, floder, veje osv. Betegnelsen "politisk-territorial" forekommer meningsløs, da alle kort vel er territoriale, og almindelige landegrænser gør dem ikke specielt politiske. Bortset fra betegnelsen er den grafiske kvalitet rimelig god, noget mørke i farvelægningen, noget tæt pakkede med navne og to næsten ens røde nuancer til henholdsvis veje og jernbaner.

Tredje afdeling er en samling tematiske kort over udvalgte regioner. Det efterfølges af en snes bykort hvis størrelsesforhold gør dem uden større praktisk værdi. Sidste afsnit er en tabellarisk fremstilling af udvalgte politisk-samfundsmæssige forhold, heriblandt en malplaceret liste over Comecons møder gennem 35 år.

Sidst et detaljeret stednavneindeks. På dette område følger bogen konsekvent princippet om at bruge landenes officielle stavemåde. Stettin bliver til Szczecin og Donau skrives i 6 forskellige varianter. Ærø, som dukker op i et lille hjørne, har hermed både dansk æ og ø.

Mest anvendelig som opslagsværk for østeuropainteresserede, især på stednavnefronten.

Rolf Guttesen

Jean Chaussade et Jean-Pierre Corlay: Atlas des peches et des cultures marines en France.

G.I.P. Reclus, Montpellier 1988. 104 s., ill. 31 cm. FRF 165,-.

Dette nye franske atlas over fiskeri og havbrug kunne med en vis ret kaldes en særdeles velillustreret lærebog med korte tekster til hvert opslag.

Det drejer sig ikke blot om en samling tematiske kort, som illustrerer sider af fransk fiskerierhverv. Hvor det har været nyttigt, er der tilføjet diagrammer af forskellige typer, der for eksempel viser udviklingstendenser over tid, cirkel- eller søjlediagrammer, hvor dette er mere informativt.

Kortene varierer fra dem, der dækker hele landet, over regionale kort til detailkort over havne og mindre kystafsnit. Atlasets opbygning er klar og logisk. Den dækker så vidt det kan vurderes, ethvert tænkeligt aspekt af fransk fiskeri: fransk fiskeri set i verdensmålestok, fiskeriet opdelt på arter, fiskezoner, fartøjstyper, landingshavne, samt fiskeribearbejdning, handel, fiskerirelateret forskning, og til sidst en kort oversigt over betydningen af franske oversøiske territorier, Territoires d'Outres-Mer.

Alle afsnit er fulgt op af koncise, informative tekster. Afslutningsvis bringes ord- og forkortelsesforklaringer samt litteraturliste. Et index er udeladt, men skulle ikke være specielt nødvendigt med dette atlas' opbygning.

Chaussade og Corlay har præsteret et flot værk, som henvender sig til alle fiskeriinteresserede.

Rolf Guttesen

Handbuch des Geographieunterrichts / Gründungshrg. Helmuth Köck, Bd. 1: Grundlagen des Geographieunterrichts. Hrg. von Helmuth Köck. Verfasst von Josef Birkenhauer et al.

Aulis, Köln 1986. XI, 352 s., ill. 24 cm. DEM 86,-.

Den foreliggende bog er første bind af det omfattende værk "Handbuch des Geographieunterrichts", som bliver på tolv bind. De efterfølgende skal dække den række af geografidiscipliner, der idag indrages i skoleundervisningen i Vesttyskland. Det dækker både natur- og kulturgeografiske emner, som befolkning, industri, landbrug, geofaktorer m.fl. Man skal ikke forvente nogen kortfattet undervisningsvejledning, da værket nærmere er anlagt som en ekstrakt af "det omfangsrige, specialiserede og spredte litteraturudbud", som findes til de enkelte temaer. I forordet nævnes blandt andet også, at værket tænkes at have en videre-uddannelses funktion for skolens geografilærere. Det tør nok siges, da det kan forventes at blive på mere end 4000 tætskrevne sider. Bind 1, Grundlagsbogen har fire hovedafsnit:

- Faglige og undervisningsmæssige rammer. Det indeholder afsnit af forskellige forfattere om fagudviklingen og de videnskabsteoretiske problemer. Om forskellige geografiske "skoler" og deres mere eller mindre fuldendte pædagogiske teorier.
- Mål og indhold.
- Læreprocessens organisation. Herunder om metodiske principper, undervisningsorganisation og forskellige undervisningsmidler.
- Planlægning og kontrol.

Bogen er forsynet med en omfattende litteraturliste, 30 sider, et glossar (ordforklaringer) på 10, og et anvendeligt index på 5 sider. For den danske læser giver bogen en detaljeret oversigt over situationen i den vesttyske skolegeografi, dens historie og metodisk-teoretiske udvikling. Den er skrevet med sædvanlig grundighed, uden dog at miste sin læselighed. Størst interesse har

nok de to først anførte hovedafsnit.

Rolf Guttesen

Contemporary essays in Austrian and Hungarian geography: proceedings of the 1. Austro-Hungarian Geographical Seminar: Vienna, 17-19 November 1986. Ed. by Elisabeth Lichtenberger, Márton Pécsi. (Studies in geography in Hungary, 22.)

Akadémiai Kiadó, Budapest 1988. 264 s., ill. 25 cm. USD 28,-.

Traditionelt har der i nyere tid været et godt forhold mellem Østrig og Ungarn. På trods af dette har der kun været sporadiske faglige kontakter mellem de to landes geografer, uden nogen fælles forskningsprogrammer og uden fælles konferencer til fremlæggelse af resultater. For at råde bod på dette misforhold organiseredes i november 1986 et fællesseminar i Wien. Indlæggene var grupperet omkring fire hovedemner:

- Geografisk forskning og geografiske informationssystemer. Den første del af dette tema skal tydeligvis informere om geografiens udvikling og status i de to lande, og indlæggene følges da også af fyldige litteraturlister, som er opdelt efter geografiske discipliner.
- Remote sensing og økologi.
- Multivariate teknikker.
- Socio-økonomiske udviklingsproblemer i Østrig og Ungarn.

Artiklerne giver indtryk af at Østrig er ret langt fremme med forskellige SIS (spatial information systems) herunder også de geografiske GIS. Men også at Ungarn er pænt med, når det gælder SIS-databanker. Artiklerne er alle skrevet på engelsk med tysk og engelsk sammendrag.

Rolf Guttesen

Bernd Wiese: Elfenbeinküste: Erfolge und Probleme eines Entwicklungslandes in den westafrikanischen Tropen. (Wissenschaftliche Länderkunden, Bd. 29.)

Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt 1988. XX, 303 s., ill. 22 cm. DEM 78,-.

I denne efterhånden velkendte serie er tu- ren nu kommet til Elfenbenskysten. Det indledende kapitel forsøger lidt visionært at vurdere landets fremtid ud fra tilstedeværende underudviklings- og udviklingsfaktorer, mens de afsluttende kapitler vurderer planlægning på regions- og landsplan, handel og udviklingshjælp som udviklingsfaktorer. Imellem disse mere overordnede kapitler beskrives landbrug, industrialisering, den uformelle sektor og